

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2024-2025

Anul de studiu I / Semestrul I

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/calificarea	ARTĂ SACRĂ/Artist plastic (COR: 265102); Grafician (COR: 265104); Pictor (COR: 265106)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		ISTORIA BISERICESCĂ UNIVERSALĂ- primul mileniu			2.2. Cod disciplină		ARS 103				
2.3. Titularul activității de curs				Oliviu Petru BOTOI							
2.4. Titularul activității de seminar				Mircea MORAR							
2.5. Anul de studiu		I	2.6. Semestrul		I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)		E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)		O FD

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					16
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
• Tutoriat					5
• Examinări					6
• Alte activități (exersări practice)					1
Total ore activități individuale					58

3.7 Total ore studiu individual	58
3.8 Total ore din planul de învățământ	42
3.9 Total ore pe semestru	100
3.10 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Ecran de proiecție, videoproiector, lap-top, flipchart, sistem</i>
--------------------------------	---

	<i>audio</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Competențe explicitate prin descriptori de nivel
C1. ELABOREAZĂ PROIECTE ÎN DOMENIUL ARTELOR VIZUALE	C1.1 Definirea noțiunilor, raporturilor și conceptelor ce stau la baza artelor vizuale C1.2 Explicarea și experimentarea diverselor exemple de codificare grafică cu scopul formării culturii creative și dezvoltării gândirii euristice. C1.3 Codificarea - decodificarea configurației /din grafica, aplicând principii și metode specifice C1.4 Construcția schematică a imaginii hieratice C1.5 Elaborarea de teme care vizează traducerea grafică a unor configurații vizuale, utilizând principiile și metodele consacrate, cu grad mediu de dificultate
C4. IA DECIZII ÎN ORGANISME SPECIALIZATE ÎN DOMENIUL ARTELOR	C4.1 Descrierea elementelor grafice uzuale folosite C4.2 Reproducerea grafică a elementelor de anatomie artistică C4.3 Analiza diferitelor sisteme arhitecturale C4.4 Analiza elementelor de istoria artei
Competențe transversale	-

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	La finalul cursului studenții vor cunoaște evoluția istorico-teologică a Bisericii, cu predilecție în domeniul artei eclesiale
7.2 Obiectivele specifice	- Cunoștințele dobândite vor permite înțelegerea altor cursuri, din domeniile studiilor biblice, practice și sistematice. - Tematica permite cunoașterea elementelor de bază ale creștinismului la nivel doctrinar, cultic și de morală; înțelegerea cadrului care a generat o teologie a istoriei și implicit a artei sacre; identificarea unor personalități și a unor momente istorice care servesc drept modele în formarea generațiilor de studenți; analiza în evoluție genetică a creștinismului și a raporturilor interbisericești; înțelegerea actualei configurații creștine; identificarea unor posibile modele de dialog interreligios și intercreștin; deschiderea spre dialog și depășirea unor sensuri retrograde de a înțelege și a aplica teologia istorică; dobândirea unor cunoștințe care ajută la crearea unor viziuni integrative în noua configurație europeană; locul artei sacre ortodoxe în Europa multiculturală, multiconfesională și multireligioasă Obiectivele formativ-educative ale prezentului curs urmăresc realizarea unei conștiințe identitare temeinic fundamentată, o conștiință a duhovniciei creștine, temeinic organizată în jurul Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții.

8. Conținuturi

8.1. CURS	Metode de predare	Observații
-----------	-------------------	------------

1. Probleme de introducere în studiul Istoriei Bisericești Universale - obiectul, definiția, denumire, scop, importanță, împărțirea și metoda IBU - izvoarele IBU - științele auxiliare și bibliografia generală a Istoriei Bisericești Universale	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
2. Situația lumii antice la apariția creștinismului. Istoricitatea Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos - eterogenitatea creștinismului primar - activitatea Mântuitorului Iisus Hristos; Cronologia vieții Mântuitorului; Surse necreștine despre Iisus Hristos; Mărturiile iudaice; Scriitorii romani care amintesc despre Iisus Hristos sau despre începuturile creștinismului	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
3. Întemeierea Bisericii și răspândirea creștinismului. Persecuțiile împotriva creștinilor. Arta creștinismului primar - cauzele persecuțiilor ; numărul lor; Legislația și procedura de judecată; Pedepsele; Persecuțiile până la împăratul Comod anii 64-192; Persecuțiile de la Septimiu Sever până la Aurelian (193-275); Persecuțiile sub Dioclețian, sub coregenții și urmașii lui. Sfârșitul persecuțiilor	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
4. Răspândirea creștinismului și învățământul creștin. Relații și determinări cultural-religioase - răspândirea creștinismului; mediul misiunii; întinderea geografică - spații creștinate - școlile catehetice din Alexansria, Antiohia, Cezareea Palestinei și Edessa - sistemul catehetic	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
5. Biserica în timpul lui Constantin cel Mare. Sinodul I Ecumenic. Arta constantiniană - convertirea lui Constantin cel Mare; politica lui religioasă; - convocarea primului sinod ecumenic - Constantin cel Mare și arta - arianismul și începuturile lui - tulburările preariene și sinoadele locale până în 325 - desfășurarea lucrărilor și canoanele alcătuite	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
6. Sinodul II Ecumenic. Sinodul III Ecumenic - disputa pnevmatomahă și apolinarismul - sfinți părinți despre Sfântul Duh - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului - hristologia antiohiană și alexandrină - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului - relațiile dintre Alexandria și Antiohia după sinodul din 431	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice
7. Sinodul IV Ecumenic. Sinodul V Ecumenic - hristologia precalcedoniană - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului - importanța <i>orosului</i> de la Chalcedon	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimare	2 ore fizice

8. Sinodul VI Ecumenic. Sinodul VII Ecumenic - problema monotelită - evoluția artei figurative în Biserică până în secolul al VIII-lea - arta icoanei - iconoduli și iconoclaști	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
9. Dezvoltarea artei bisericești în Bisericile Vechi Orientale - evoluția artei sacre în mediile copte, nestoriene, și monotelite	Predare online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	2 ore online
10. Răspândirea creștinismului și tipologia coridoarelor culturale: influențe și determinări	Predare online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	2 ore online
11. Schisma dintre Răsărit și Apus: 1054 - cauze dogmatice , istorice, plitice, culturale care au determinat Marea Schismă - reflectarea fenomenului în literatură de specialitate	Predare online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	2 ore online
12. Evoluția artei bizantine în primul mileniu creștin - conceptul de <i>artă</i> - specificitatea <i>artei bizantine</i>	Predare online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	2 ore online
13. Sinteza doctriinar-dogmatică a primului mileniu și reflexul la nivelul artei - definirea dogmelor și reflectarea lor la nivelul artei	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
14. Artă și expresivitate, canon și asceză: dimensiuni și paradigme în gândirea teologică a primului mileniu creștin. Artă filocalică - Asceza, Rugăciunea și Arta filocalică - Sacralul între vizual și spiritual	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
SEMINAR		
1. Metodologia cercetării științifice în teologia istorică; Colecții utilizate în cercetarea istorică (interne și internaționale); Reviste de specialitate naționale și internaționale cu relevanță pentru studiile IBU;	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
2. Izvoare siriane privind istoricitatea persoanei Mântuitorului Hristos; Filon din Alexandria și mărturia creștină; Iisus Hristos în documentele iudaice; Kerigma apostolică	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
3. Martiriul și sensul vieții la primii creștini; Martiriul Sfințelor Perpetua și Felicitas; Paradigma teologico-politică a severienilor; Problema lapsilor; Marcus Aurelius între filozofie și politică	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
4. Actele Martirice; Privire comparativă asupra cultului păgân al eroilor și asupra martiriului creștin Antitrinitarismul; Gnosticism și creștinism	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
5. Ierarhia bisericească; Sfânta Liturghie în primele trei veacuri creștine; Taina Botezului; Sărbătorile creștine; Problema datei Paștilor	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
6. Teoriile apoteotice ale Orientului Apropiat	Analize lucrări de seminar	1 oră fizică

7. Sistemul teologic alexandrin; Sinteza alexandrină; Antiohia între aristotelism și neoplatonism; Origen și sistemul lui teologic; Reprezentanți ai școlii antiohiene	Dezbateri argumentativă	1 oră fizică
8. Centre de propovăduire creștină în Palestina; Organizarea vieții creștine în afara spațiului palestinian; Caracteristicile culturale și teologice ale noilor comunități creștine	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizice
9. Constantin cel Mare în istoriografia creștină; Implicațiile decretului de la Milano 313; Constantin și Biserica; Constantin ca și „episcop al celor din afară”; Raporturile creștinismului cu păgânismul;	Prezentare și analiză lucrări de seminar; Dezbateri argumentativă online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	1 oră online
10. Arianism și problema homoousios; Conceptul arian de unitate; Definiția lui „Logos atreptos”; Comentariu asupra celor 7 articole de credință	Prezentare și analiză lucrări de seminar; Dezbateri argumentativă online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	1 oră online
11. Sinteza pnevmatologică a sinodului II Ecumenic; Sfântul Vasile cel Mare și Didim cel Orb: concepția pnevmatologică; Sfântul Atanasie cel Mare, Sf. Grigorie de Nyssa, Sf. Grigorie de Nazians: contribuția la problematica sinodului	Prezentare și analiză lucrări de seminar; Dezbateri argumentativă online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	1 oră online
12. Școala antiohiană și aristotelismul; Sistemul teologic al lui Teodor de Mopsuestia, Ibas din Edessa și Teodoret al Cirului; Anatematisme Sf. Chiril al Alexandriei	Prezentare și analiză lucrări de seminar; Dezbateri argumentativă online sincron; Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale;	1 oră online
13. Sirieni și alexandrini în 433; Comentariu asupra formulei „o singură fire întrupată a lui Dumnezeu Cuvântul” Comentariu asupra formulei dogmatice calcedoniene; Spații teologice monofizite; Comentariu asupra canonului 28	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
14. Biserica coptă: istoric și evoluție; Biserica siro-iacobită; Biserica armeană: istoric și evoluție Origen și origenismul; Condamnarea celor trei capitole; Tratatul lui Justinian împotriva lui Origen	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
8.3. Bibliografie:		

- Viorel IONIȚĂ (coord.), *Istoria Bisericească Universală*, Colecția *Cursuri, Manuale și Tratatate de Teologie Ortodoxă* a Editurii Basilica a Patriarhiei Române, București, 2019 vol. 1- 2021 vol. 2
- Nicolae CHIFĂR, *Istoria creștinismului*, 4 vol., Editura Trinitas, Iași, 1999-2005.
- Nicolae CHIFĂR, Dragoș BOICU (edit.), *Imperiu și sacerdoțiu. Dinamica raporturilor Biserică-Stat în Imperiul Romano-Bizantin (306-867)*, Doxologia, 2017.
- Ioan I. ICĂ Jr, *Canonul Ortodoxiei* (toate volumele)
- Ioan G. COMAN, *Și Cuvântul trup S-a făcut*, Timișoara, 1993.
- Daniel BUDA, *Hristologia antiohiană*, Sibiu, 2004.
- Giorgios MARTZELOS, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, Edit. Bizantină, București, 2000.
- Jaroslav PELIKAN, *Credo. Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, Polirom, 2010.
- Jaroslav PELIKAN, 5 volume : *Tradiția creștină, O istorie a dezvoltării doctrinei*, Polirom, Iași.
- Jaroslav PELIKAN, *Creștinismul și cultura clasică. Metamorfoza teologiei naturale la întâlnirea creștinismului cu elenismul*, Doxologia, Iași, 2018.
- Henry CHADWICK, *Răsăritul și Apusul. O istorie a scindării creștinătății. Din epoca apostolică până la sinodul de la Florența*, Doxologia, 2016.
- MARROU, Henri-Irénée, *Biserica în antichitatea târzie 303-604*, Editura Universitas, București, 1999
- Resurse privind istoria monahismului și a formării duhovnicești: Pateric, Lavsaicon, Materic, Everghetinos, Actele martirice etc,
- Colecții, cărți, studii, volume relevante pentru studiile privind istoria creștinismului
- Resurse educaționale deschise (RED); fișiere audio/video; instrumente digitale; baze de date
- www.jstor.org

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul este o radiografie analitică a realităților istorice, culturale și politice care marchează fundamental devenirea umană în spectrul religios creștin realizând premisele unor dezbateri inter și intrareligioase.

9. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect extras de student</i>	70 %
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Implicarea în dezbateri</i>	30 %
	<i>- Activitate la seminar</i>	-	-
		-	-

10.6 Standard minim de performanță:

Pentru nota 5 (cinci): studentul cunoaște elementele care individualizează creștinismul în relație cu alte culte ale antichității; organizarea creștinismului; structura Bisericii; problematica teologică a Sinoadelor Ecumenice.

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
21.09.2024	Oliviu Botoi	Mircea Morar
Data avizării în Departament	Semnătura titular de curs	Semnătura titular de seminar
23.09.2024		
Director de Departament		

Şuşman

Pr. Conf. univ. dr. Dragoş ŞUŞMAN